

Бр. 20/49.

У НОВОМЕ САДУ У СРЕДУ 28. МАРТА 1890.

ГОД. XV.

ПОЗОРИШТЕ

БРОЈ 43.

УРЕЂУЈЕ А. ХАЦИЋ.

Излази за време бављења новоришне дружине у Н. Саду свагда о дану сваке представе, иначе сваког месеца по један пут на по табака. — Стоји за Нови Сад 40, а на страни 60 новч. месечно. —

ПАРТЕР ПУН КРАЉЕВА.

(Наставак.)

Између мушког глумачког особља управитеља Дезенкурта импоновао је *Лафон* (Lafond) не само као велики глумац-уметник, него и као растом висок човек. У друштву био је веома пријатан и занимљив, а није се ни мало поносио својом славом. Пријатељи су га јако волели, што је био необично досетљив.

Дама (Damas) био је такођер пријатна мушка појава, и за њим је многа лена Ерфурткиња тихо уздахнула.

Као честит и љубазан старац особито се допадао управитељ *Дезенкур*. Његова је струка била управо комика. Али по што су се у Ерфурту приказивали само озбиљни позоришни комади, то он као комичар није ни представљао. Као диригент, као управник одликовао се ванредном тачношћу, којом је руководио пробе и представе. При том није био „позорнички тиранин“ као многи од господе његових колега, није кињио глумце претераном строгошћу и заједањем на пробама, него је француском љупкошћу и финим, тактичким понашањем умео лепо да држи у слози и да управља веселе глумачке духове, а тај посао био му је олакшан тиме, што су се суделачи ревно такмачили да своју игру изводе по прописима уметности. При пробама био је управитељ сушта благост и доброта. И глумце и глумице називао је својом децом, али су га они с тога и поштовали и чинили му радост својом ревношћу и ваљаним, племенитим понашањем, што се, на жалост, иза кулиса ретко може наћи.

По што су представе управо приређиване само за „партер од краљева“ и њихову пратњу, то је Ерфурћанима и странцима издавано врло мало улазница. Улазнице је издавао царски коморник гроф Ремиза. Ал' како се улазнице нису могле купити за новце, а сваки је био рад да види представу, управо партер од краљева: то су се многи придружили високим личностима као њихова тобожња пратња, да би тако постигли своју цел. У томе су се особито услужни показали гардијски официри према сваком иоле пристојно одевеном човеку. С тога је позориште свако вече било препуно. По себи се разуме, да је тих дана у Ерфурт долазило много странаца, а нарочито 2. октобра дошло је толико страног света, да се за седиште за представу „Митридата“ плаћало 5 до 6 лујдора (т. ј. 50 до 60 фор.).

Цар Наполеон долазио је на представу обично у друштву са царем Александром и великим кнезом Константином, које је често на својим колима довезао у позориште; а пратио га је и краљ саксонски. Наполеон је својим пратиоцима давао првенство при улазу, а тако исто и при излазу из позоришта. Понашање му је у опште било тако, да је задобијало свакога, и Ерфурћани већ су се почели загревати за страшнога десноту. Позоришна публика устајала је при улажењу царева и краљева и клањала им се са страхопоштовањем. Остале владаљачке особе, ћенерали и странци од висока положаја имали су седишта у партеру, официри у ложама, а

трговци, који су спадали у почасну гарду и имали официрски чин, смели су такође бити у партеру, у колико је још било места. На галерији били су грађани и странци, који нису имали чина ни одличија.

Сјајнији скуп публике, него што је овај био, ретко да је икад видјело које позориште у својим просторијама, и тај је скуп с правом назван „партер пун краљева“, јер ту су на већини представа били присутни готово сви владаоци и принчеви из Немачке, као и маршали и милицници из Француске. Блесак од драгог камења, од златом извезених скупоцених хаљина, ордене и траке чисто је засењавао очи. Ту су се осим већ споменутих суверена могли видети: краљеви виртембершки, баварски и вестфалски, кнез-примас Далберг, љубимац Ерфурђана, наследни велики херцези баденски и дармштадски, херцези од Готе, Вајмара, Олденбурга, Мекленбург-Шверина, наследни принчеви и принчеви од Хилдбургхаузена, Вајмара, Баварске, Мекленбург-Штрелица, кнезови од Рудолштата, Рајс-Плауен-Грајца, Рајс-Еберсдорфа, Рајс-Лобенштајна, Десаве, Валдека, Хохенцолерн-Хехингена и као делегат краља Фридриха Виљема III. принц Виљем, даље: принчеви од Хомбурга, Шлајца, Саксен-Кобурга, Хесен-Филипсдорфа, Хесен-Ротенбурга итд.; а од владајачких дама: краљица од Вестфалена, лепа принцеза Стефанија Наполеонова, жена наследног великог херцега баденског, херцегиње од Виртембершке, Хилдбургхаузена итд. У Ерфурту су за време конгреса били настањени: 2 цара, 4 краља, 1 краљица, 1 велики кнез, 1 немачки при-

мас, 17 владалаца кнезова и кнегиња, 6 наследних припчева и наследних принцеza, 1 краљевски и 23 друга принца, 34 грофа, 20 ћенерала и преко 50 других племића.

Публика се према таквом одличном збору у сваком погледу показала са пуно такта и учтивости. Није се чуло гласна разговора, а аплауза није било, јер Наполеон канда није маршио за гласно изјављивање допадаша и одобравања.

Кад се Наполеон са својим владајачким гостима појавио у позоришту, оркестар је одмах почeo као увертиру свирати почетак какве Хајднове симфоније; а за то време седео је Наполеон на својој наслоњачи; с десне му стране седео је цар Александар и велики кнез Константин, а с леве краљ саксонски.

За тим се дигла завеса, свирка је брзо престала и трагедија се отпочела. Али по свршеном чину није се суштала завеса, него је позорница остала за неколико минута празна; оркестар је опет свирао неколико таката, али је одмах прекинуо свирку, чим се пови чин започео. Промене у декорацијама није било. По што су глумци знали своје улоге врло добро на изуст, приказивали су без шантажа, премда је шантаж Меније седео пред позорницом (али не као код нас у покривеној шантажоници), да у неочекиваној незгоди глумцу коју реч добаци.

Гардероба (хаљине глумачке) била је заиста царска: све прави брилијанти, прави златан вез, права свила и кадифа.

Но да се опет вратимо Наполеону пре него што приступимо опису поједињих представа.

(Наставиће се.)

Извештај управе кр. српског народног позоришта за фебруар 1890.

(Свршетак.)

Г-ђица Емилија Поповићева била је у жалости за својом тетком пок. Јубицом Коларевићком, те је њену улогу „Баро-

ницију Скарпову“ у „Грофу Праксу“ приказивала г-ђица Вукосава Јурковићева. — Г-ђа Зорка Тодосићка била је у жалости

за својом жајком пок. Љ. Коларевићом, те је заменила г-ђица Велика Нигринова у улози „Јулке“ у „Протекцији,“ — Г. Никола Симић заменио је у улози „Краља Клаудија“ у „Хамлету“ г. Точу Јовановића, који се још није био толико оправио, да би могао приказивати поменуту улогу. — Г-ђа Марија Цветићка била је болесна и промукла, те није могла овога месеца играти.

Жубица Коларовићка, стални члан у миру, умрла је 13. фебруара. Представа „Присни пријатељи,“ која је била заказана за тај дан, обустављена је због тог случаја и помакнута на 20. фебруар.

На П. састанку позоришног одбора, 9. фебруара ове године, примљене су за привремене чланове: г-ђице Зорка Буришићева и Персида Сопијровићева с платом која им припада према том положају и додатком на одело. Повишене је плата г-ђици Велики Нигриновој и г. Милораду

Гавриловићу, као члановима врло вредним, способним и даровитим, а г-ђа Перса Павловићка, која је до сад била певачица и статискиња, али која је врло употребљива за разноврсне омање улоге, увршћена је у привремене чланове с платом, која јој припада према том положају и додатком на одело. За привремене чланове примљени су г. г.: Лазар Рајковић и Димитрије Петровић с платом, која им припада према том положају. Сви ови ангажмани и повишице рачунају се дотичним члановима од 10. фебруара ове године.

Г. Точа Јовановић, редитељ и стални члан, прославио је 17. фебруара двадесетшестогодишњу свога глумовања. По жељи његовој представљан је тога дана „Гроф Пракс,“ јубilar је приказивао насловну улогу.

Г-ђа Мара Борђевићка, бивши члан пар. позоришта, приказивала је на ангажман 15. фебруара „Офелију“ у „Хамлету.“

ЛИСТИЋИ.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

(„Библиотекар“. Шаљива игра у 4 чина, написао Г. пл. Мозер, превео Ђ. Галац, приказана 20. марта о. г.)

Ова добро позната шаљива игра учинила је и овом приликом своје: наводила је публику непрекидно на смех и одржала је од почетка до краја у доброј вољи и веселом расположају оно мало гледалаца, који су дошли били, да се мало разоноде и да забораве на своје свакидашње бриге. Који су то тражили, нашли су у потпуности мери које у самом комаду, које у животу, складној игри наших вредних глумаца, који су с таквом вољом играли, као да је позориште чуно цујнцато било. Заиста морамо се поклонити тој одушевљеној ревности наших глумаца, који тим и таким радом својим најбоље показују, да су прави свећеници богиње Талије, да јој служе чистим срцем и да јој приносе на дар жртве паљенице свога глумачког знања и уменја. Евала, им! То је пут, којим се долази до уметничке славе и величине!

Са приказом наших глумаца могли смо бити потпуно задовољни: сваки је од њих назио да

неумесним истицањем својим не поквари складност целине. Сваки је од њих чинио само онолико, колико му је то улога собом доносила и донуштала. У томе имају не малу заслугу г. Добриновић, кројач-центалмен, г. Лукић-Мекдонајд, г. Димитријевић-Лотар, г. Бакаловић-Роберт, библиотекар, г. Ј. Добриновићка-спиритуисткиња Сара Гилдерова, г. М. Марковићка-Едита, па и сви остали редом које у већим које у мањим улогама својим. Р.

СИТНИЦЕ.

(Не може честитати.) Два пријатеља разговарали су о томе, како је заједнички им пријател испросио девојку. „Збиља“ — запитаје први — „јеси ли већ честитала младоме пару?“ — „Нисам“ — одговори други, — „а и не могу уз најбољу вољу!“ — „А ко за што?“ — „Њему нисам могао честитати, јер не познајем њу, а њој не могу честитати, јер добро познајем њега.“

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

43. ПРЕДСТАВА.

У ПРЕТПЛАТИ 30.

У НОВОМЕ САДУ У СРЕДУ 28. МАРТА 1890.

Први пут:

КОБАН СПОМЕН.

ПОЗОРИШНА ИГРА У 3 ЧИНА, С ПЕВАЊЕМ, НАПИСАО М. К. ДИМИТРИЈЕВИЋ. — РЕДИТЕЉ: МИЉКОВИЋ.

(ОВАЈ КОМАД НАГРАДИЛА ЈЕ „МАТИЦА СРПСКА“ СА 120 ФОР.)

ОСОБЕ:

Перић, кнез у селу	Ружић.
Мара, кћи му	М. Марковићка.
Гаја Зарић, богат сељанин	Лукић.
Милан, унук му	Марковић.
Марта јудовица	Д. Ружићка.
Милош, син јој	Миљковић.
Арса, сељанин	Стојчевић.
Рада, син му	Васиљевић.
Пера Вујин, сељанин	Стевановић.
Живана, жена му	Ј. Добриловићка.
Јула, кћи им	Т. Лукићка.
Марко, пропали трговчић сеоски	Делини.
Јефта Добрчић, назван „Брба“, кројач	Димитријевић.
Стева, бирташ у селу	Ивковић.
Брица	Бакаловић.
Солгабиров	Илић.
Натарош	Настасић.
Ђука, пандур	Живковић.

Виште сељана, пандура, свирача. — Догађа се у једном од највећик села у нас. — Између другог и трећег чина размак је времена од пет месеца. — Време садање.

У недељу 1. априла: „ПУТ ОКО ЗЕМЉЕ ЗА 80 ДАНА“ с предигром: „ОПКЛАДА ЗА МИЛИОН.“ Глума у 5 раздела и 14 слика, с певањем, играњем, с провалама, написали А. Д' Енери и Жил Верн, превели Милер и Бадалић, музика од Сипе-а.

Улазнице могу се добити у позоришној писарници од 9—12 пре и од 3—5 сахата после подне, а у вече на каси.

ПОЧЕТАК У $7\frac{1}{2}$ А СВРШЕТАК У $10\frac{1}{2}$ САХАТА.